

ELET+STÍLUS

szerző:
Czeglédi Fanni

Tizsakécskén tavaly brutálisan meggyilkoltak egy izraeli turistát. Egy most nyílt kiállítás arra keresi a választ, hogy a helyiek hogyan reflektáltak a történetekre, hogy mennyire volt hatással az akkor aktuális plakátkampány a tragédiára, illetve, hogy kizárólag a gyilkosoké-e fa elöltség.

A helyi újság képei a rendőrségi helyszínelést, a romokat mutatják. Az egyik helyi lakos az interjúban elmondta, éjszaka beszűrődött az ablakán a rendőrautó villogójának fénye. Azonnal kirohant, hogy megkérdezze, mi van ott. Tűzeset? – kérdezte. „Nem, egy hulla” – jött a válasz.

Szász Lilla fotográfus és Hidas Judit író a különleges izraeli figura és tragédiája apropóján kiállítást nyitottak Budapesten, az újbudai Kende utcai galériában.

Korábban mi is beszámoltunk a tavaly tavasszal, Tizsakécskén történt brutális, különös kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságról. A 40 éves izraeli férfi, Ofir Gross [turistaként érkezett Magyarországra](#) azt követően, hogy befejezte orvosemérnöki tanulmányait. Többnyire a szabad ég alatt, sátorban aludt, magvakon és halkonzerven élt.

Azért érkezett Magyarországra, mert a nagyapja Bodrogkeresztúrról származik, és mindenképp el akart jutni oda. A férfi gyilkosai úgy döntöttek, elveszik értékeit, így egyikük felajánlotta neki, hogy aznap éjjel alhat egy közel lévő, romos házban. Ofir Gross hálósákjába burkolózva aludt el. Az idősebb feldobta, hogy nem elég kirabolni, meg is kellene ölni áldozatukat, mert foglalkoztatja a gondolat, milyen érzés ölni. Az udvaron szerteszét heverő téglákkal előbb 2-3 méter távolságból, majd egyre közelebről nagy erővel dobálni kezdték az alvó férfit, aki behúzott kezei miatt nem tudott védekezni. Miután eszméletét veszítette, az egyik férfi fejbe rúgta. Gross azonnal meghalt.

© Reviczky Zsolt

A gyilkosság megrázta a helyieket, azonnal híre ment a legtöbb médiumban, az ügyről mi is részletesen beszámoltunk (a férfi apjával készült interjúnkat [itt olvashatja](#)).

Kié a felelősség?

Az OFF-Biennále keretein belül létrejött megrendítő kiállításon az alkotók már igyekeztek elszakadni a valóságos történettől. Arra keresték a választ, hogy egy ilyen helyzetben, amely az ország bármely pontján megtörténhetett volna, hogyan működik egy közösség, egy rendszer, hogyan tekint a helyi értelmiség a gyilkosságra, illetve arra, hogy vajon tényleg csupán a véletlen műve, hogy megtörténhet egy ilyen borzalmas eset? Felteszik a kérdést, kié a felelősség: a gyilkosé, az áldozaté vagy a társadalomé?

A fotókon a helyi értelmiség és a művelődési ház citerásai láthatók, a pályaudvar és a sínek, ahol a férfi sátrat vert, a kocsmá, ahová bejárt tölteni a telefonját, és ahol táncolt a kocsmáros nénivel. A vetítés vége a földdel egyenlővé tett, ledózerolt helyszínen.

De hangfelvételen hallhatjuk a bíró beszédét a vádlottak tárgyalásán, illetve a „város hangjait”, amely a helyi középosztály véleményét, érzéseit mutatja be az esettel kapcsolatban.

Fejlődő település

Hidas Judit a hvg.hu-nak elmondta, az anyaghoz fűződő viszonyuk rengeteget változott a másfél év alatt: „Először az izraeli férfi személye fogott meg, mert úgy éreztem, hogy valahonnan ismerem ezt a figurát, aki számomra teljesen irracionális módon létezett abban az idegen környezetben, amelynek még a nyelvét sem beszélte. Aztán ahogy haladtunk előre a kutatással, a fókusz átkerült a gyilkosokra és magára a kisvárosra. A médiában olyan cikkek jelentek meg a helyről, amiből azt gondoltuk, ez valami nagyon sötét, isten háta mögött hely. Ehhez képest egy fejlődő, modern táblákkal felszerelt alföldi település, amelynek egyáltalán nem volt semmilyen kísértettanya hangulata.”

Még azt az utcát, ahol a gyilkosság történt is szépen rendben tartották – kivéve a telket: a kiállítók szerint a romos épület régen egy óvoda volt, amelyről egyszerűen elfelejtettek gondoskodni. Mint mondják, számukra szimbolikus dolog volt, hogy tizenöt-húsz éven keresztül hagyták elrohadni, és végül csak akkor bontották le, amikor a gyilkosság megtörtént.

Ami semmilyen módon nem kavarja fel az állóvizet

A város legnyomasztóbb része a vasútállomás, és annak környéke, ahol maga a férfi is tanyát vert.

„Egyre jobban foglalkoztatott minket az ellentét: van a városnak egy pontja, a nyomor és a kilátástalanság metaforája, a romok. És van egy kényelmes életet élő középosztály.” Az alkotók a kiállításon keresztül kérdéseket szerettek volna megfogalmazni az értelmiség, a középosztály felelősségével kapcsolatban, amely hagyott megvalósulni egy olyan rendszert, amelyben helyet kap az uszítás, a gyűlöletkeltés, és amelyben rengetegen élnek kilátástalan körülmények között.

"Amikor megtörténik egy ilyen gyilkosság, akkor a felelősséget csak az elkövetőkre hárítják. Épp ezért a rendszer és egy közösség működését

szerettük volna ábrázolni, és igyekeztünk elszakadni a konkrét helyszíntől, emberektől. Innentől kezdve már nem számít, hogy ez pont Tiszakécskén volt, nem is használtunk konkrét településnevet" - mondják.

© Reviczky Zsolt

Hidas Judit és Szász Lilla arról is beszélnek, hogy úgy érezték, egy ilyen szörnyű eset nem vált ki a társadalomban valódi tetteket.

"Az értelmiség hárít, közönyös, maximum néhány napig megbotránkozik, nekik nincs közük ehhez, ők tisztas életet élnek. A kiállításon bemutatott középosztálybeli figuráknak családjuk van, autójuk, állásuk, akár egy életen át. Mégis van ebben az egészben valami hamisság. Állami helyen vagy alapítványoknál dolgoznak, olyan projekteken, amelyek semmilyen módon nem kavargják meg az állóvizet. Nem tesznek fel kérdéseket a körülöttük lévő valósággal kapcsolatban, nem konfrontálódnak a hatalommal, mert akkor talán ki kellene lépniük ebből a kényelmes és lábszagú közönyből, amelyben élnek" – mondja Hidas, és hangsúlyozza: az emberek közönye, helyezkedése általános történet.

„A kiállításon bemutatott középosztálybeli figurák minden rendszer örök túlélői, akik látszatéletem élve nap mint nap megkötik a maguk kompromisszumait.”

– teszi hozzá.

"Az a köcsög migráns"

Az alkotók természetesen a tettesek, N. Károly és S. Edvárd személyét is vizsgálták. Úgy vélik, ebben a rendszerben a társadalom legalján élők teljesen ki vannak taszítva: "látszólag övék a felelősség egy ilyen gyilkosság esetén, de ha egy kicsit távolabbról nézzük ezt a történetet, akkor kiderül, hogy ott volt a gyilkos, akit a rendszer nem tűrt meg és kutasztott magából, hogy aztán a szerencsétlen nyomorát, kilátástalanságát és ostobaságát felhasználja saját uszító politikájának eszközeként, majd utána úgy tegyen, mintha ehhez szintén nem lenne köze neki sem. És aztán önmagát igazságos kegyúrként feltüntetve súlyos, életfogytig tartó büntetésre ítélje őket, holott ez a gyilkosság jól jön a rendszernek: félelmet szül a közösségben, és távolságot tartja az idegenektől" – teszi hozzá, majd arról is mesélnek, hogy részt vettek a gyilkosok tárgyalásain.

Sokáig kérdés volt számukra, hogy az akkor aktuális plakátkampány mennyire volt hatással erre a gyilkosságra. Tiszakécskén rengeteg árva gyerek nevelkedik, közülük került ki az egyik gyilkos. A fotográfus és az író úgy véli, hogy miközben "mi éljük a kényelmes kis életünket", a kampány – ha nagyon áttételesen is, de – befolyásol egy ilyen helyzetet.

A bíróságon tudták meg, hogy amikor a gyilkos az utolsó halálos rúgást adta a férfinak, akkor elhangzott, hogy 'az a köcsög migráns'. Az ügy látszólag megoldódott: a tetteseket megbüntették. "De közben azok, akik most közvetlenül nincsenek érintve, felteszik a kezüket, hogy hát igen, mi nem tehetünk róla" – mondja Hidas Judit.

© Reviczky Zsolt

Az alkotók természetesen egyáltalán nem gondolják úgy, hogy a történet felelősei elsősorban nem a gyilkosok. Szerintük azonban fontos lenne azon is elgondolkodni, hogy milyen leszakadó sorsok vannak, hiszen a tettes két huszonéves, magára hagyott fiatal volt.

Az Idegen a senkiföldjén című kiállítást október 31-ig, a XI. kerületben, a Kende utca 1. szám alatt lévő galériában tekinthetik meg az érdeklődők.